

राज्यातील “ड” वर्ग महानगरपालिकेच्या
आस्थापनेवर अतिरिक्त आयुक्तांची वाढीव पदे
निर्माण करणे व सदर पदे भरण्याची कार्यपद्धती
निश्चित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक:- मिभाम-१६२१/प्र.क्र.५९/नवि-२८
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक:- ३० जून, २०२१.

- वाचा:- १) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग, क्र. एमसीओ १२११/प्र. क्र.१०५/नवि-१४,
दि.२८ मार्च, २०११.
२) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग, क्र. एमसीओ १२११/प्र. क्र.१०५/नवि-१४,
दि.११ नोव्हेंबर, २०११.
३) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग, क्र. एमसीओ २०१४/प्र. क्र.१५३/नवि-१४,
दि.०१ सप्टेंबर, २०१४.
४) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग, क्र. एमसीओ २०१४/प्र. क्र.२१८/नवि-१४,
दि.०६ जानेवारी, २०१५.
५) शासन निर्णय, नगर विकास विभाग, क्र. एमसीओ २०२१/प्र. क्र.९०(भाग-१) /नवि-१४,
दि.९ एप्रिल, २०२१.

प्रस्तावना:-

संदर्भीय दि.२८ मार्च, २०११ च्या शासन निर्णयान्वये “ब” , “क” व “ड” वर्ग
महानगरपालिकांच्या आकृतीबंधात अतिरिक्त आयुक्तांचे पद समाविष्ट करण्यात आलेले आहे.
महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमात सुधारणा करण्यात आलेल्या कलम “३९अ” मध्ये
पुढीलप्रमाणे तरतुद करण्यात आलेली आहे.

*३९A. (१) The State Government may create one or more posts of Additional
Municipal Commissioners in the Corporation and appoint suitable persons on such
posts, who shall, subject to the control of the Commissioner, exercise all or any of
the powers and perform all or any of the duties and functions of the Commissioner.*

*(२) Every person so appointed as the Additional Municipal Commissioner
shall be subject to the same liabilities, restrictions and terms and conditions of
service, to which the Commissioner is subjected to as per the provisions of this Act.*

यानुसार राज्य शासनास कोणत्याही महानगरपालिकेत “अतिरिक्त आयुक्तांची” एक किंवा त्यापेक्षा जास्त पदे निर्माण करण्याचा व त्या पदांवर सुयोग्य व्यक्तींचा नेमणूक करण्याचा अधिकार प्राप्त झालेला आहे.

२. संदर्भाधीन दि.११.११.२०११ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम कलम ३९-अ नुसार शासनास प्राप्त झालेल्या अधिकारान्वये सर्व “ड” वर्ग महानगरपालिकांच्या आस्थापनेवर अतिरिक्त आयुक्तांचे प्रत्येकी एक पद निर्माण करण्यात आलेले आहे तसेच सदर पद केवळ प्रतिनियुक्तीने भरण्याबाबत तरतुद केलेली आहे. महानगरपालिकेचे कार्यरत अधिकारी सदर पदावर पदोन्नतीस पात्र ठरत नाहीत. संदर्भाधीन शासन निर्णय दि.०६.०१.२०१५ अन्वये “क” वर्ग महानगरपालिकांच्या आस्थापनेवर अतिरिक्त आयुक्तांची दोन पदे निर्माण करण्यास मंजूरी दिलेली आहे. सदर मंजूर दोन पदांपैकी एक पद राज्य शासनाच्या सेवेतील अधिकाऱ्यांमधून प्रतिनियुक्तीने भरण्याची तरतुद करण्यात आली असून उर्वरित एक पद महानगरपालिकेच्या उपायुक्त पदावरील अधिकारी तसेच तांत्रिक व लेखा सेवेतील समकक्ष अधिकाऱ्यांमधून निवडीने भरण्याची तरतुद करण्यात आलेली आहे.

३. संदर्भाधीन दि.१.०९.२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्यातील महानगरपालिकांचे सन २०११ च्या जनगणनेच्या आधारे सुधारीत वर्गीकरण करण्यात आलेले आहे. त्यानुसार “क” वर्ग महानगरपालिकांसाठी १० लक्ष ते १५ लक्ष पर्यंत लोकसंख्या व दरडोई उत्पन्न रु.३०००/- पेक्षा जास्त हा निकष लावण्यात आलेला आहे तर “ड” वर्ग महानगरपालिकांच्या वर्गीकरणासाठी ३ लक्ष ते १० लक्ष पर्यंत लोकसंख्या हा निकष लावण्यात आलेला आहे.

४. तथापि सद्यस्थितीत “ड” वर्ग महानगरपालिकांच्या लोकसंख्येत बरीच वाढ झालेली असून कोरोनाच्या प्रादुर्भावामुळे महानगरपालिकांवरील वाढलेला कामाचा ताण तसेच ईतर प्रशासकीय बाबी हाताळण्यासाठी जास्त लोकसंख्या असलेल्या काही “ड” वर्ग महानगरपालिकांमध्ये अतिरिक्त आयुक्तांच्या एका मंजूर पदांव्यतिरिक्त वाढीव एक पद निर्माण करणे आवश्यक आहे. सन २०२१ च्या जनगणनेचे कामकाज कोरोनाच्या प्रादुर्भावामुळे मध्यंतरी स्थगित करण्यात आलेले असून ते पूर्ण होण्यास अजून बराच कालावधी लागू शकतो. सबब ज्या महानगरपालिकांची सन २०११ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या ५ लाखांपेक्षा जास्त आहे अशा महानगरपालिकांमध्ये अतिरिक्त आयुक्तांचे वाढीव एक पद निर्माण करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम १९४९ च्या कलम ३९-अ तसेच कलम ५१(४) नुसार शासनास प्राप्त अधिकारान्वये सन २०११ च्या लोकसंख्येनुसार ५ लाखापेक्षा जास्त लोकसंख्या असलेल्या खालील नमूद एकूण १० “ड” वर्ग महानगरपालिकांमध्ये अतिरिक्त आयुक्तांच्या मंजूर एका पदाव्यतिरिक्त वाढीव एक पद निर्माण करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र	महानगरपालीकेचे नाव	सन २०११ ची लोकसंख्या	अतिरिक्त आयुक्तांची मंजूर पदे	वाढीव नव्याने मंजूर करावयाची पदे	एकूण पदे
१	सोलापूर महानगरपालिका	९,५१,११८	१	१	२
२	मिरा भाईंदर महानगरपालिका	८,१४,६५५	१	१	२
३	भिवंडी निजामपुर शहर महानगरपालिका	७,११,३२९	१	१	२
४	अमरावती महानगरपालिका	६,४६,८०१	१	१	२
५	नांदेड वाघाळा महानगरपालिका	५,५०,५६४	१	१	२
६	कोल्हापूर महानगरपालिका	५,४९,२३६	१	१	२
७	अकोला महानगरपालिका	५,३७,४८९	१	१	२
८	पनवेल महानगरपालिका	५,०९,९०१	१	१	२
९	उल्हासनगर महानगरपालिका	५,०६,९३७	१	१	२
१०	सांगली मिरज कुपवाड महानगरपालिका	५,०२,६९७	१	१	२
एकूण			१०	१०	२०

२. नव्याने निर्माण केलेल्या अतिरिक्त आयुक्तांच्या पदांकरीता कोणताही निधी शासनामार्फत अदा केला जाणार नाही. सदर पदांसाठी येणारा खर्च संबंधित महानगरपालिकेच्या निधीतून करण्यात येईल.

३. नव्याने निर्माण करण्यात येणारे अतिरिक्त आयुक्तांचे पद संदर्भाधीन, शासन निर्णय, नगर विकास विभाग दि.०६.०१.२०१५ मध्ये विहीत केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार तसेच यासंदर्भात शासनाकडून वेळोवेळी होणा-या सुधारणेनुसार संबंधित महानगरपालिकेच्या आस्थापनेवरील अधिकाऱ्यांमधून निवडीने भरण्यात येईल. सदर अधिकारी हे संबंधित महानगरपालिकेच्या आस्थापनेवरीलच अधिकारी असतील.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२१०६३०१२५००७९०२५ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नवनाथ रा. वाठ)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. मुख्यमंत्री महोदय यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- २) मा. उपमुख्यमंत्री महोदय यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.

- ३) मा. मंत्री (नगर विकास), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ४) मा.राज्यमंत्री (नगरविकास), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ५) महालेखापाल (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
- ६) महापौर, सर्व महानगरपालिका.
- ७) आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई.
- ८) सर्व महानगरपालिका आयुक्त.(बृहन्मुंबई वगळून)
- ९) सर्व कोषागार अधिकारी.
- १०) प्रधान सचिव (नवि-२) यांचे स्वीय सहायक, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) सर्व सह/उप सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- १२) नगर विकास विभागातील सर्व कार्यासने.
- १३) निवडनस्ती (नवि-२८).